

Z literatury.

Prof. P. F. Sołowiew: Nabludzenia nad nowymi widami chermesów. Zapiski Goreckoho Selsko-Choziajstwennoho Instytutu. T. II 1924, str. 129—135.

Mszyce jako owady leśne są ciekawe dla leśnika z dwóch przyczyn: raz ze względu na pewną szkodliwość w gospod. lasowem, polegającą głównie na wysysaniu soków swego żywiciela, przez co zmniejszyć się może przyrost i tworzą się narośla, powtórę bardzo skomplikowane jest rozmnażanie się niektórych gatunków, gdyż często zachodzi dzieworództwo, a w połączeniu z niem zmiana generacji i żywiciela.

Mszyce zbadane obecnie przez prof. P. F. Sołowjewa w Górkach, w Smoleńskiej gub., należą do rodziny *Phylloxeridae*, podrodz. *Chermesinae* (mszyce świerkowe) i zostały nazwane przez autora *Chermes alaeviridis* (mszyca zielonoskrzydła) i *Chermes niger* (mszyca czarna).

Aby zaakcentować różnicę pomiędzy nowo odkrytymi i już znanymi gatunkami mszyc świerkowych podaję niżej porównawczą tablicę wykazującą zasadnicze cechy tych owadów.

	<i>Chermes viridis</i> Ratz.	<i>Chermes abietis</i> Kalt.	<i>Ch. strobilobius</i> Kalt.	<i>Ch. lapponicus</i> Cholodk.	<i>Ch. alaeviridis</i> Sołowiew	<i>Chermes niger</i> Sołowiew
Długość ciała	2·5 mm (szer. 0·8)	1·25—2·25	1—1·75	1·6	1·5—2	1·0
Barwa	Żółto-czerwona, ciemna, przechodząca w czerwono-burą barwę	Żółta	Ciemnoczerwona	Jasnoczerwona (barwa żywa)	Żółta	Czarna

	<i>Chermes viridis</i> Ratz.	<i>Chermes abietis</i> Kalt.	<i>Ch. strobilobius</i> Kalt.	<i>Ch. lapponicus</i> Cholodk.	<i>Ch. alae- viridis</i> Sołowiew	<i>Chermes niger</i> Sołowiew
Długość przedniego skrzydła	3.0 mm (zielona żyłka)	(zielona żyłka)	1.6--2.5 postcosta szara podłużna odsunięta		2 25 Szeroka plama koloru zielonego	2. Podłużna żyłka odsunięta od postcosta
Skrzydło tylnie	1 mm ułożenie poprzeczne	Ułożenie poprzeczne	Ukośne		Poprzeczne	Ukośne
Rożki	Dwa członny krótkie, 3-ci dłuższy, 4-ty krótszy od 3-go, 5-ty ± równy 3-mu barwy jasno szarej	3-ci człon zawsze krótszy od 4-go	4-ty nieco dłuższy od 3-go, a 5-ty nieznacznie dłuższy od 4-go	Jak poprzednie	Dwa członny krótkie, 3-ci dłuższy, 4-ty jeszcze dłuższy a 5-ty ± równy z 4-ty	Dwa członny nieduże, 3-ci dłuższy, 4-ty krótszy, 5-ty prawie równy z 3-im
Głowa i górna strona piersi	Szaro-bure	Szare			Bure do czarnego kol. przech.	Jak poprzednie
Nogi	Jasno szare				Jasno-zielonawo-żółte	Szare
Trzy białe paski	Są	Są		Są	Są	Niema
Oczka	6				Niema	Niema
Jajka	Ciemno-zielone	Jasno-żółte	Żółto-czerwone	Jak poprzednie	Jasno-żółte (bursztynowe)	Ciemno-żółte
Larwy	Zielonawo-żółte	Błado-żółte	Czerwone	Jak poprzednie	W miarę wzrostu: 1) zielonawe, 2) zielonobiałe, 3) żółtawo-białe, 4) woskowo-żółte	W miarę wzrostu: 1) szarawe, 2) buro-cynamnowe 3) czerwono-bure, 4) czerwone
Karosiła	Aksamitno-zielone z malinowo-czerwoną obwódka i inne	Takie jak poprzednie lecz mniejsze	Jak poprzednio. Po powierzchni narośli pełzają larwy	Jak poprzednio	Zielone z fioletowo-czerwonymi obwódkami	Zielonawe, białawo-żółtawe bez obwódki

Gatunek pierwszy prof. Sołowjewa (*Ch. alae-
viridis*) podobny jest nieco do *Chermes abietis* Kalt. ze względu na równoczesne otwieranie się narośli (sierpień),

jednakowy czas trwania generacji uskrzydłonej, budowę rozków, typ poprzecznego ułożenia tylnych skrzydeł i obecność trzech woskowo-białych poprzecznych pasków, jednakowoż jak widać z załączonej tablicy zasadniczo się od poprzedniego różni. Podobnie i *Ch. niger* Sołowiew zbliża się pewnymi cechami do *Ch. lapponicus var. tardus* Cholodk., atoli miotełka puchowa na końcu odwłoka, odsunięta od postcosta, żyłka na przednich skrzydłach, czarna barwa ciała i przezroczyste skrzydła bez plamy zielonej wyodrębniają zupełnie ten drugi gatunek.

Co do ilości występowania, to mszyca wieloskrzydła była dość często spotykana, natomiast czarna występowała tylko na jednym drzewie i dlatego dla zabezpieczenia badań przy małej ilości materiału takowe były często dokonywane w laboratorium. Pełny cykl rozwojowy obu gatunków trwał jeden rok, przyczem oba nie zmieniały żywiciela.

Rozwój biologiczny przedstawia się następująco: I. *Chermes niger* Sołowiew — 31/VIII 1922 znaleziono larwy jako żółto-bure punkciki, które wyszły z jajek mszyce czarnej; 15/IX 1922 na zerwanych gałązkach świerka z pozostawionymi poprzednio naroślami zauważono czarne mszyce, które częściowo zginęły po złożeniu jajek pozostałe zaś mszyce zimują i po każdym wyskórzeniu się rosną. Narośla zamknęły się i przyrost pędów w większości wypadków ustał. 25/V 23 rozpoczyna się składanie jajek, matki leżą na nich martwe. 11/VI 23 utworzyły się narośla i wychodzą larwy. 15/VII 23 otwierają się narośla zawierające generację uskrzydłą. 19/VII 22 uskrzydłona forma składa jajka.

II. *Chermes alaeviridis* Sołowiew — 1/IX 1922 z jajek wychodzą larwy i żerują na pączkach, 1/I 23 zimujące mszyce siedzą na pączkach u podstawy igliwia, na początku są b. powolne w ruchach i jakby uśpione, w maju są żywsze i b. ruchliwe. 21, 22/V 23 mszyce składają jajka, 1/VI 23 ten sam okaz, lecz już zauważyć można nowopowstałe larwy, które żerują aż do sierpnia. 14/VIII 23 pojawiają się uskrzydłone formy.

W ten sposób kończy się cykl rozwojowy wymienionych mszyc.

Teraz jeszcze słów parę o tworzeniu się narośli: Na tworzenie się znanych narośli wpływa wysysanie soków przez żerujące i zimujące pokolenia, a następnie jeszcze nieprawidłowy proces otwierania się pączków. Normalnie łuski pączkowe są podnoszone siłą wyrastania pęczka młodoigieł, układają się na wierzchołku pączka w formie czapeczki i nakoniec odpadają, tu natomiast łuski pączkowe pozostają na miejscu, młodoigieły przebijając je wyrastają na zewnątrz, i jako czerwono-bure wyrostki ro pychają łuski.

T. Kulesza.

Roczniki Nauk Rolniczych i Leśnych T. XV. Treść zeszytu 1 (styczeń-luty 1926). — *W. Wielgosz*: Teoria dokładności wzorów ksylogometrycznych. — *W. Staniwicz*: Znaczenie większej i mniejszej własności w międzynarodowych stosunkach handlowych. — *W. Kulmatycki*: Próba szkicu fizjografii rybackiej w Polsce. — *St. Suchocki*: Pseudotsuga Douglasii i dotychczasowe wyniki jej aklimatyzacji w Poznańskim. — *Z. Pietruszczyński*: Niektóre zjawiska przy dojrzewaniu ziarn zbóż po zbiorze. — *St. Michniewski*: Rozmieszczenie potasu, fosforu i wapnia w poszczególnych frakcjach dwóch profilów glebowych rozwijających się na glinach morenowych. — *K. Stecki i W. Kulesza*: Z osobliwości dendrologicznych w Wielkopolsce. Przegląd literatury.

Łowiec. Organ Małop. T-wa Łowieckiego. R. XLVII. Treść zeszytu Nr. 3 (marzec 1926): *S. Krogulski*: Pół wieku (c. d.) — *W. B.*: Jubileusz mego dwudziestolecia w kalibrze 5·2 mm. — *K. Strzemie*: W sprawie tępienia drapieźników. — *Mistrz Rolmistrz*: Kronika stara podarta i licha. . . (c. d.) — *W. Czerniejewski*: Czterdzieści lat myślistwa w stepach i puszczech (c. d.) — *J. W. Kobylański*: Zwierzyńiec w Poznaniu. — *G. Calderon*: Yacou-Mama. i t. d.

Życie Techniczne. Nr. 2—3 (luty-marzec 1926). *Inż. F. Krzysik*: Stan leśnictwa w Polsce. — *Inż. W. Płoński*: Powierzchnie wskazujące. — *Inż. T. Kulesza*: Zagadnienia ochrony przyrody. — Ze statystyki leśnictwa. — Kronika.

M. A. Liberak: Cechówki w Nadleśnictwie dóbr Zakopane. — Zakopane 1926.
M. A. Liberak: Dawne spory o własność i służebności w Tatrach. — Zakopane 1926.
Obie broszury wyszły nakładem Biblioteki Kórnickiej.
